23-04-2021

THEATER GORINCHEM

[move]

THEATER OP HET WATER

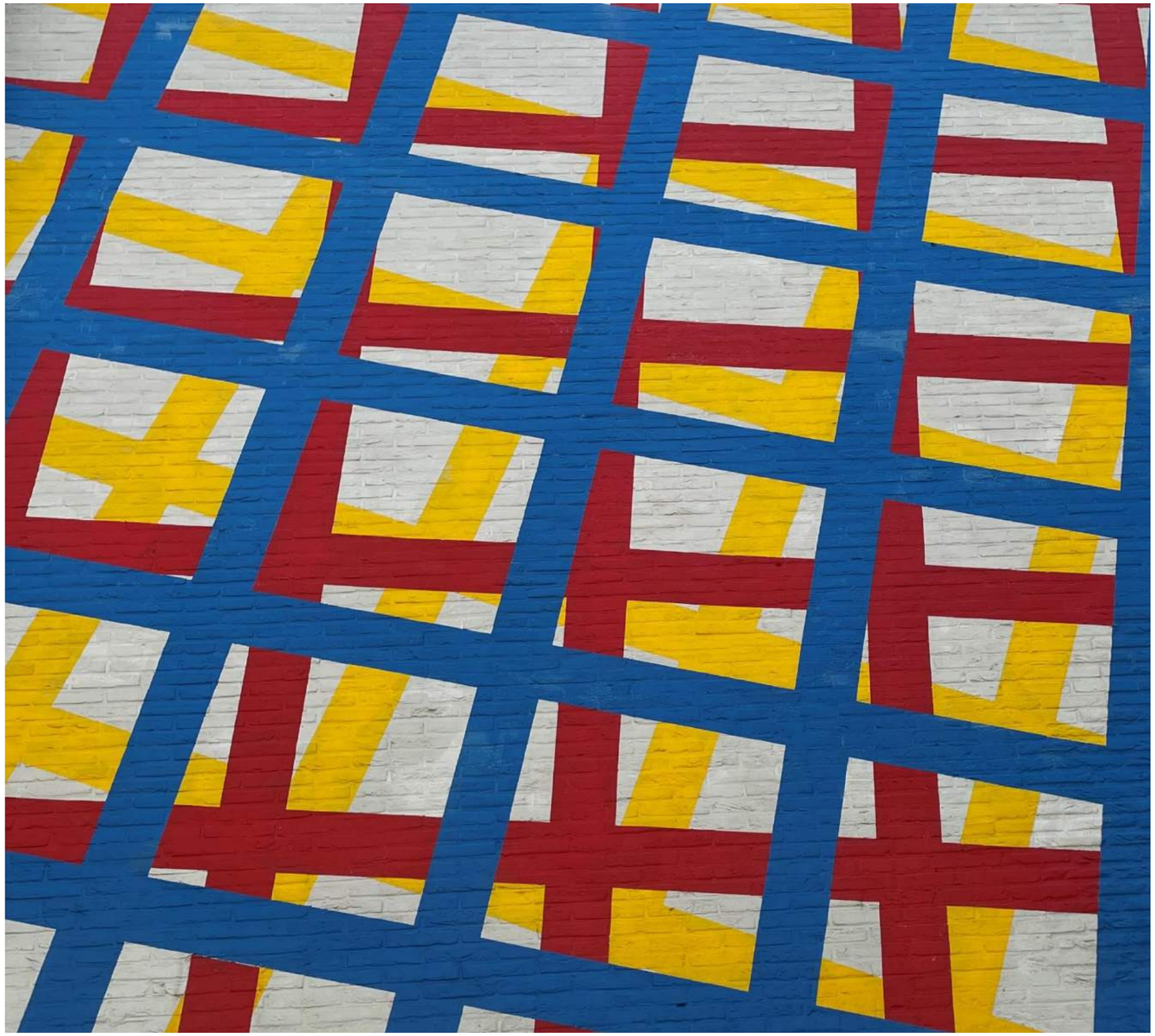

INHOUD:

01. UITVRAAG GEMEENTE GORINCHEM 2

02. HUIDIGE LOCATIE DE NIEUWE DOELEN 3

03. EEN NIEUW THEATER 4

04. DE LOCATIE VAN HET NIEUWE THEATER 5

05. UITGANGSPUNTEN 7

06. VERGELIJKBARE THEATERS MET EEN ‘TIJDELIJK’ KARAKTER 7

07. INDELING VAN HET NIEUWE THEATER 8

08. DE OPBOUW VAN HET NIEUWE THEATER 12

09. DE ARCHITEKTUUR VAN HET NIEUWE THEATER 15

10. DE DUURZAAMHEID VAN HET NIEUWE THEATER 15

11. DE LOGISTIEK VAN HET NIEUWE THEATER 16

12. HET BESTEMMINGSPLAN 16

13. DE REALISATIE 16

14. EXPLOITATIE VAN HET NIEUWE THEATER 17

15. UITGANGSPUNTEN VOOR DE HUUR VAN HET NIEUWE THEATER 19

16. EEN GUNSTIGE BIJKOMSTIGHEID 19

17. ORGANISATIE STRUCTUUR 20

18. DE INITIATIEFNEMERS 20

19. DE MEEDENKERS 21

20. RESUMEREND 22

01. UITVRAAG GEMEENTE GORINCHEM

Op donderdag 1 april jl. heeft de gemeente Gorinchem de uitvraag gedaan voor de toekomstige exploitatie van Schouwburg De Nieuwe Doelen. Geïnteresseerden kunnen t/m 25 april hun voorstellen indienen. Vervolgens kunnen in een later stadium de definitieve plannen worden ingeleverd.

Bij de uitvraag behoort een bidboek. Hieronder een aantal citaten uit het bidboek;

- *Wij nodigen u uit interessante, aantrekkelijke en bijzondere plannen te ontwikkelen voor een duurzame inzet van het theatergebouw.*
- *Omdat we ruimte willen houden om te denken in mogelijkheden, stellen wij ons enigszins flexibel op. Mochten uw plannen net niet voldoen aan één van de minimum eisen, maar verwacht u dat uw plannen in essentie wel bijdragen aan onze ambities, dan horen wij alsnog graag van u.*
- *Plannen waarin culturele of commerciële samenwerkingen worden aangegaan, zijn van harte welkom.*

Citaat uit de parallelsessie Informatie en Ontmoeting van 7 januari jl. ;

- *'Wanneer partijen met een alternatief plan komen, dan zal het gesprek zeker aangegaan worden'*.

MOVE-Development heeft het initiatief genomen om te komen met een voorstel dat verder gaat dan in eerste instantie het 'oppoetsen' van het gedateerde gebouw De Nieuwe Doelen, zoals in het bidboek gevraagd.

Het voorstel van MOVE is een 'out of the box' voorstel gebaseerd op een volledig nieuwe start van het Theater in Gorinchem uitgaand van het karakter van Gorinchem als waterstad.

Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt om te komen tot een voor de gemeente Gorinchem financieel weinig risicovolle exploitatie van het Theater.

02 HUIDIGE LOCATIE DE NIEUWE DOELEN

De uitvraag is in eerste instantie gebaseerd op de renovatie van het huidige gebouw van De Nieuwe Doelen. Wij denken dat een nieuwe impuls voor een Theater in Gorinchem verder moet gaan dan het oppoetsen van een gedateerd gebouw van 60 jaar oud. Het aanbrengen van extra isolatie en een likje verf zijn ons inziens onvoldoende voor een nieuwe start van een Theater in Gorinchem. Een Theater moet aansprekend, wervend en uitnodigend zijn. Het huidige gebouw en zijn directe omgeving voldoen niet aan deze uitgangspunten.

Verder is het de vraag of het gereserveerde budget voldoende is voor alle gewenste verbeteringen. Daarnaast blijft het aan de buitenkant hetzelfde gedateerde gebouw; niet echt inspirerend.

De bereikbaarheid van het huidige gebouw voor vrachtauto's met decorstukken blijft problematisch en dit probleem is niet op te lossen.

Het theaterleven in Gorinchem heeft behoefte aan een nieuwe impuls; een inspirerend gebouw op een bijzondere plek.

Restaurant De Limonadefabriek in Streefkerk

Kantoor ‘gebouw’ in Rotterdam

03. EEN NIEUW THEATER

Gorinchem is een stad aan het water. Rivieren en kanalen zijn onlosmakelijk met Gorinchem verbonden, evenals de scheepsbouw.

Recentelijk zijn elders een aantal ‘gebouwen’ gerealiseerd, drijvend als een schip op het water.

Een paar bekende voorbeelden zijn; De Limonadefabriek in Streefkerk, een drijvend restaurant.

In Rotterdam zijn een stadsboerderij alsmede een kantoor op het water gerealiseerd.

Deze projecten hebben ons mede geïnspireerd om tot het hier gepresenteerde plan te komen;

‘THEATER OP HET WATER’

Stadsboerderij in Rotterdam

Locatie 1: de Vluchthaven

04. DE LOCATIE VAN HET NIEUWE THEATER

Er zijn een tweetal locaties geschikt voor het nieuwe Theater;

- In de Vluchthaven in een kom tegen de wallen
- In het Merwedekanaal, tegenover het Station en de Kleine Landtong in een kom tegen de wallen.

Naar beide locaties is gekeken, vooralsnog is de tweede optie uitgewerkt.

Deze locatie ligt op een nu weinig opvallende plek; eigenlijk een verloren hoekje. Het vraagt weinig aanpassingen aan de locatie om het Theater op deze plek te situeren.

Het omliggende groen blijft behouden. Het gebouw is ter plekke 'in te varen'.

Het theater zal in de zomer, met het blad aan de bomen, vanaf de looproute op de wallen nauwelijks zichtbaar zijn.

Vanaf de waterzijde en de Korte Brug zal het gebouw zich wel manifesteren, zie de impressie op blz.13.

De voordelen van deze locatie zijn;

- Direct naast parkeergarage Kweeklust gelegen. Er kan vanuit de garage een directe verbinding met de wallen gemaakt worden.
- In parkeergarage kan ook een voorziening worden opgenomen voor de stalling van fietsen.
- Op zichtafstand en korte loopafstand van het trein- en het busstation.
- De huidige mogelijkheid tot het afmeren voor de binnenvaart kan in gebruik blijven.
- Voor zover in te schatten valt ligt het Theater 'niemand in de weg'.

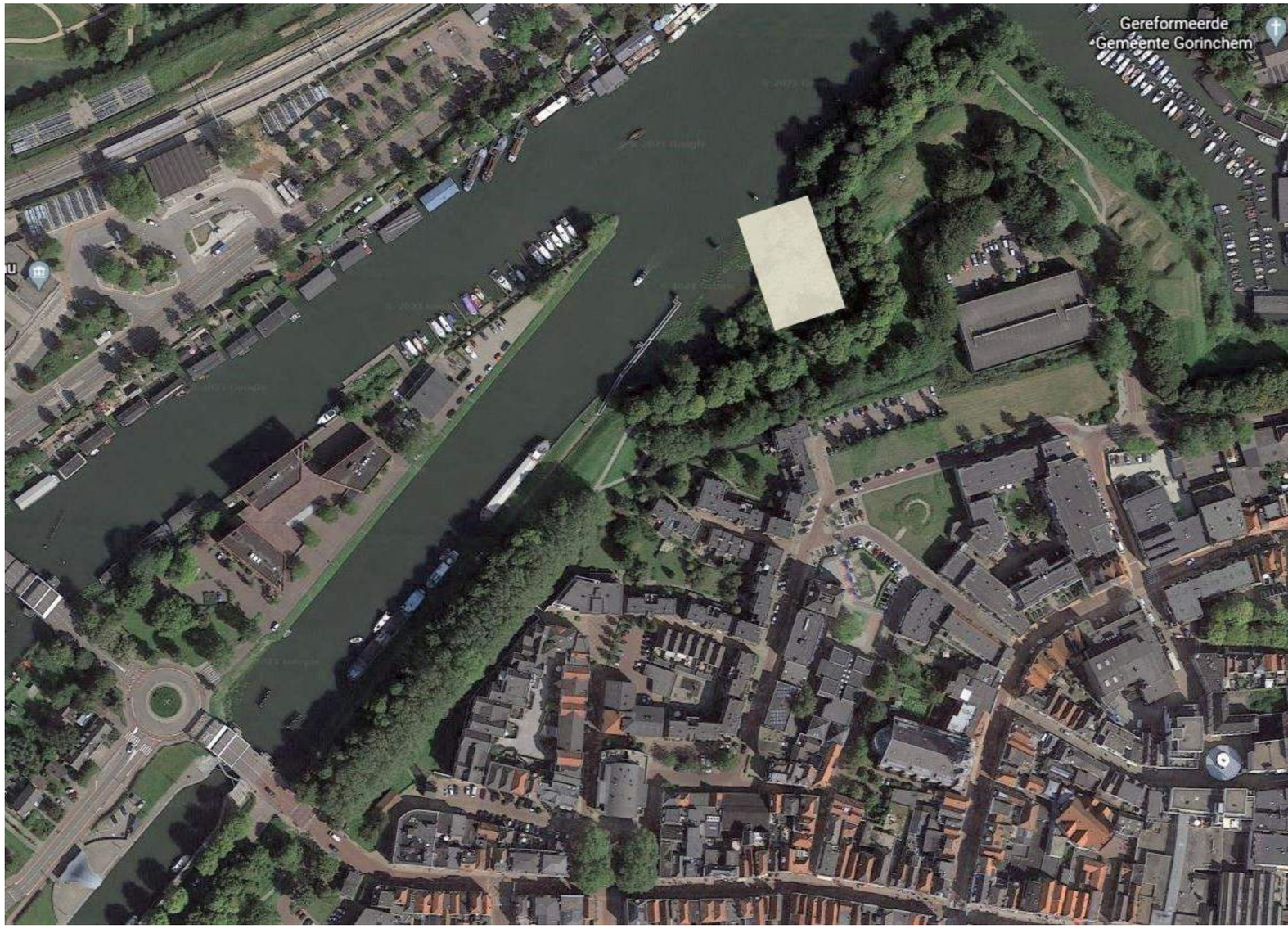

Locatie 2: Merwedekanaal

Zuiderstrandtheater

05. UITGANGSPUNTEN

Het nieuwe Theater zal worden uitgevoerd als een ‘schip’. Het kan elders worden geprefabriceerd en in onderdelen naar de locatie worden afgevaren. De opbouw zal geheel in staal en glas worden uitgevoerd. Het grote voordeel van een dergelijke oplossing is dat het theater kan worden verplaatst.

06. VERGELIJKBARE THEATERS MET EEN ‘TIJDELIJK’ KARAKTER

Het Zuiderstrandtheater, Den Haag

Het Zuiderstrand Theater in Den Haag met een grote zaal met 1030 stoelen is een tijdelijk theater gerealiseerd om gedurende de bouw van het nieuwe Theater in het Spuikwartier dienst te doen. Het gebouw is geheel in staal gerealiseerd en zal ca. 10 jaar in gebruik blijven.

Tijdelijk theater De Stoep, Spijkenisse

In Spijkenisse heeft gedurende meerdere jaren, tijdens de realisatie van het nieuwe theater, een tijdelijk theater gestaan, geheel opgebouwd uit staal met een zaal met 410 stoelen. Na opening van de nieuwe schouwburg is dit theater afgebroken en weer opnieuw opgebouwd in Leipzig.

Dit is een mooi voorbeeld van hoe een theater, wanneer ‘uitgespeeld’, weer dienst kan doen in een andere gemeente. Dit is ook een uitgangspunt voor het nieuwe Theater in Gorinchem

Tijdelijk Theater de Stoep

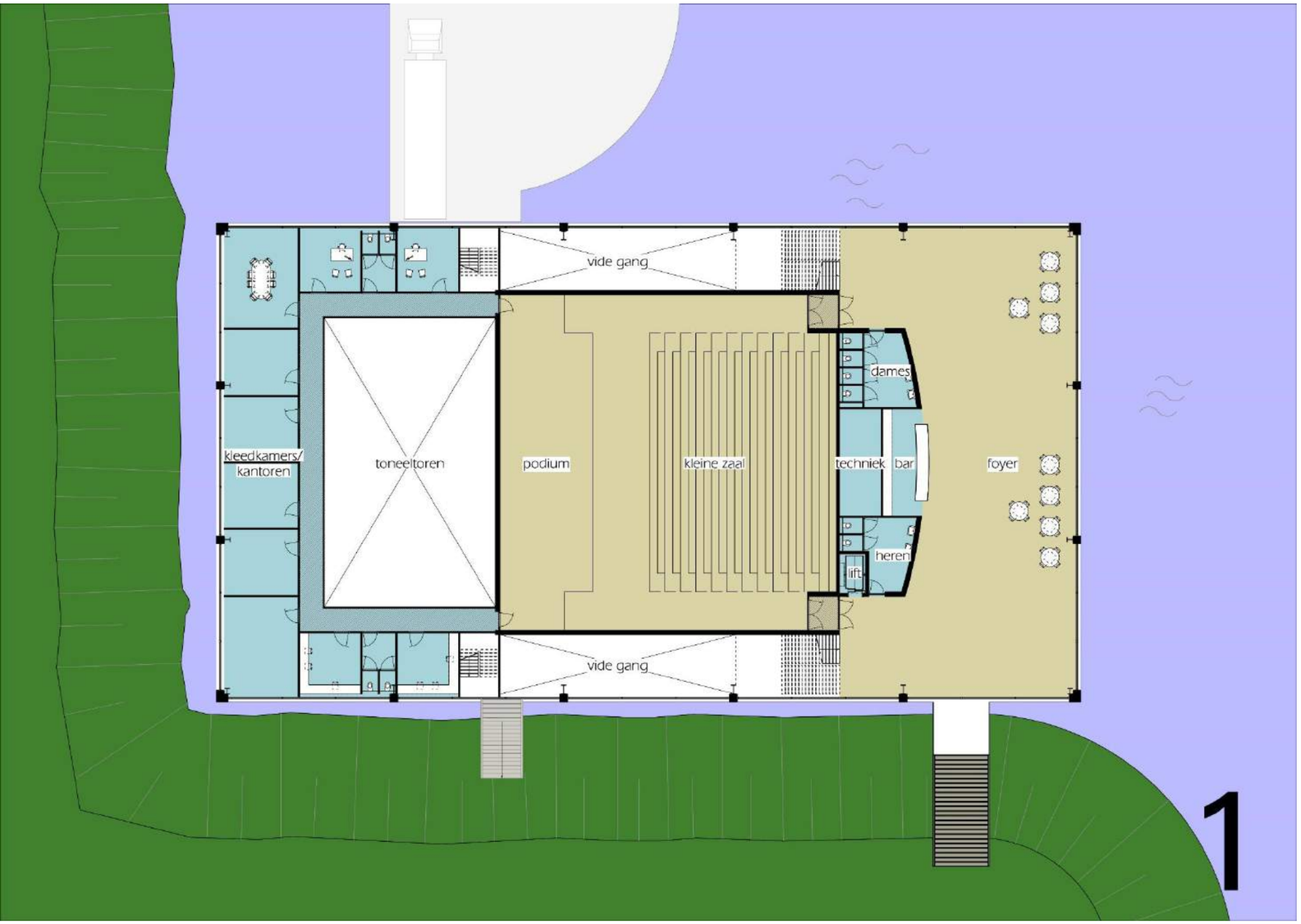

07. INDELING VAN HET NIEUWE THEATER.

Het nieuwe theater heeft een efficiënte indeling. Een grote zaal met podium en toneeltoren, een kleine zaal, 2 foyers, een entree met kassa en garderobe, technische ruimten en kleedkamers.

De kleine zaal, gelegen boven de grote zaal op laag 1, heeft een vlakke vloer. De kleine zaal kan op meerdere manieren worden ingedeeld; getekend is nu een indeling met ca. 300 zitplaatsen op een oplopende vloer.

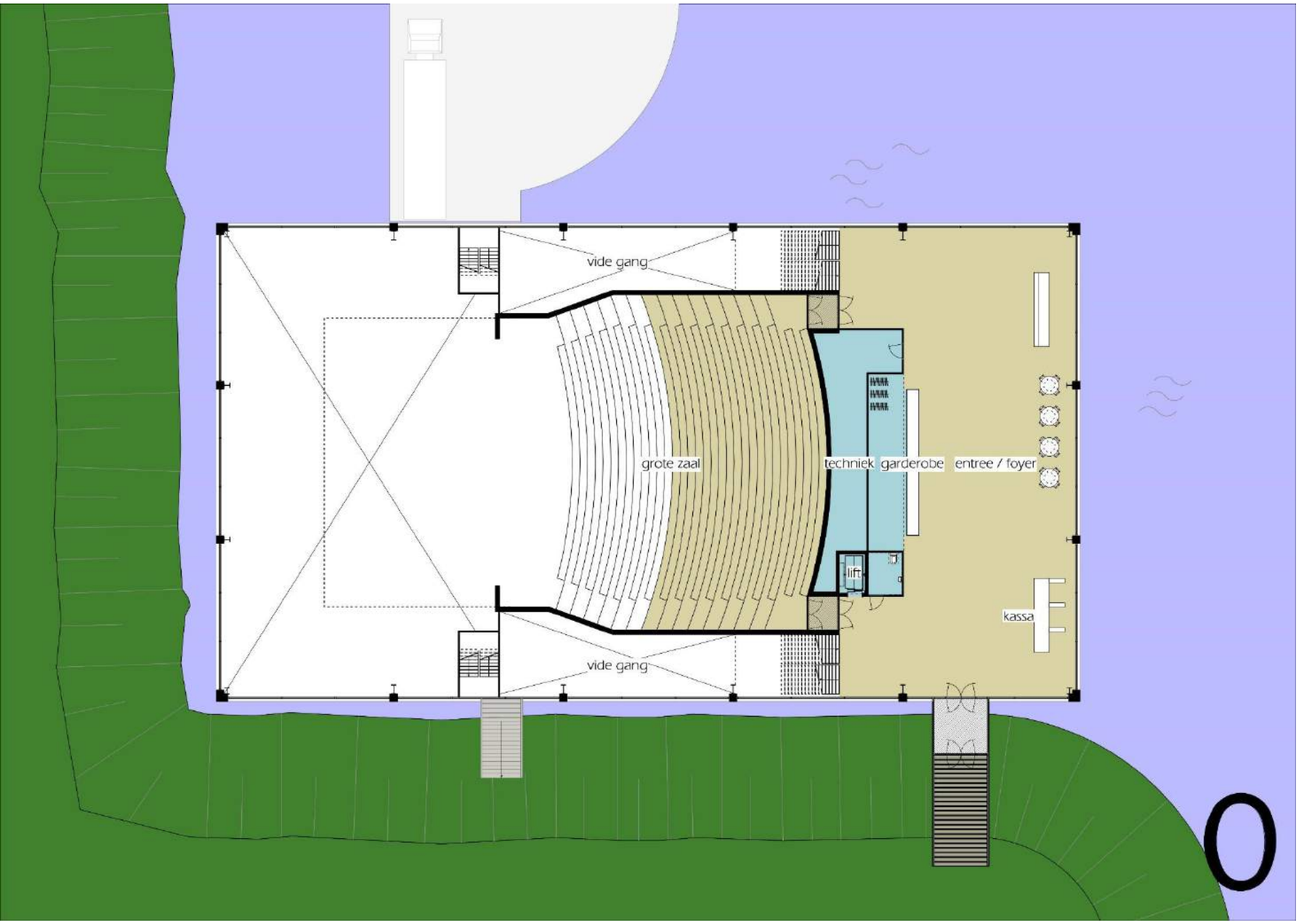

De grote zaal, gelegen op laag 0 en -1, heeft ruimte voor ca. 500 zitplaatsen. Steden met een vergelijkbare grootte als Gorinchem hebben theaters met ongeveer hetzelfde aantal zitplaatsen.

De grote zaal heeft een oplopende vloer met zitplaatsen en een podium met toneeltoren geschikt voor professionele producties. Verder kan er een orkestbak gecreëerd worden.

Zowel de grote als de kleine zaal zijn te gebruiken voor toneel, muziek, dans en filmvoorstellingen.

Ook de entree van het Theater ligt op laag 0, aansluitend op het voetpad van de wallen. Deze entree is zowel voor de grote als de kleine zaal te gebruiken.

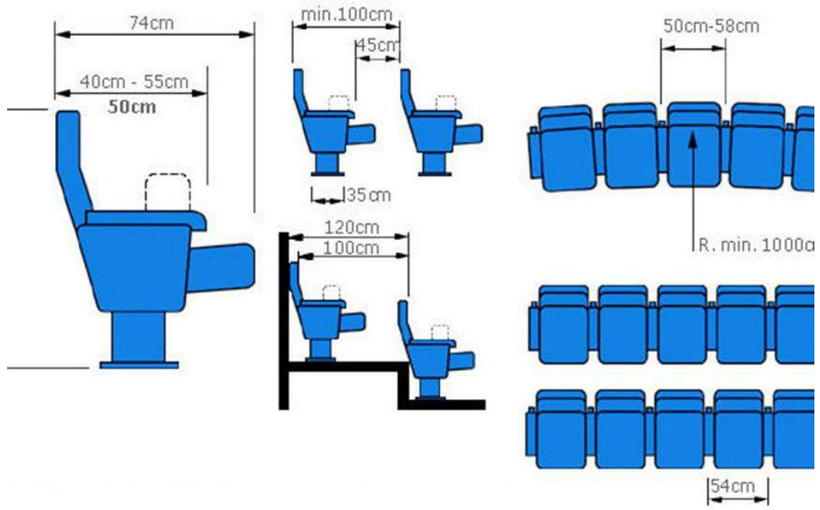

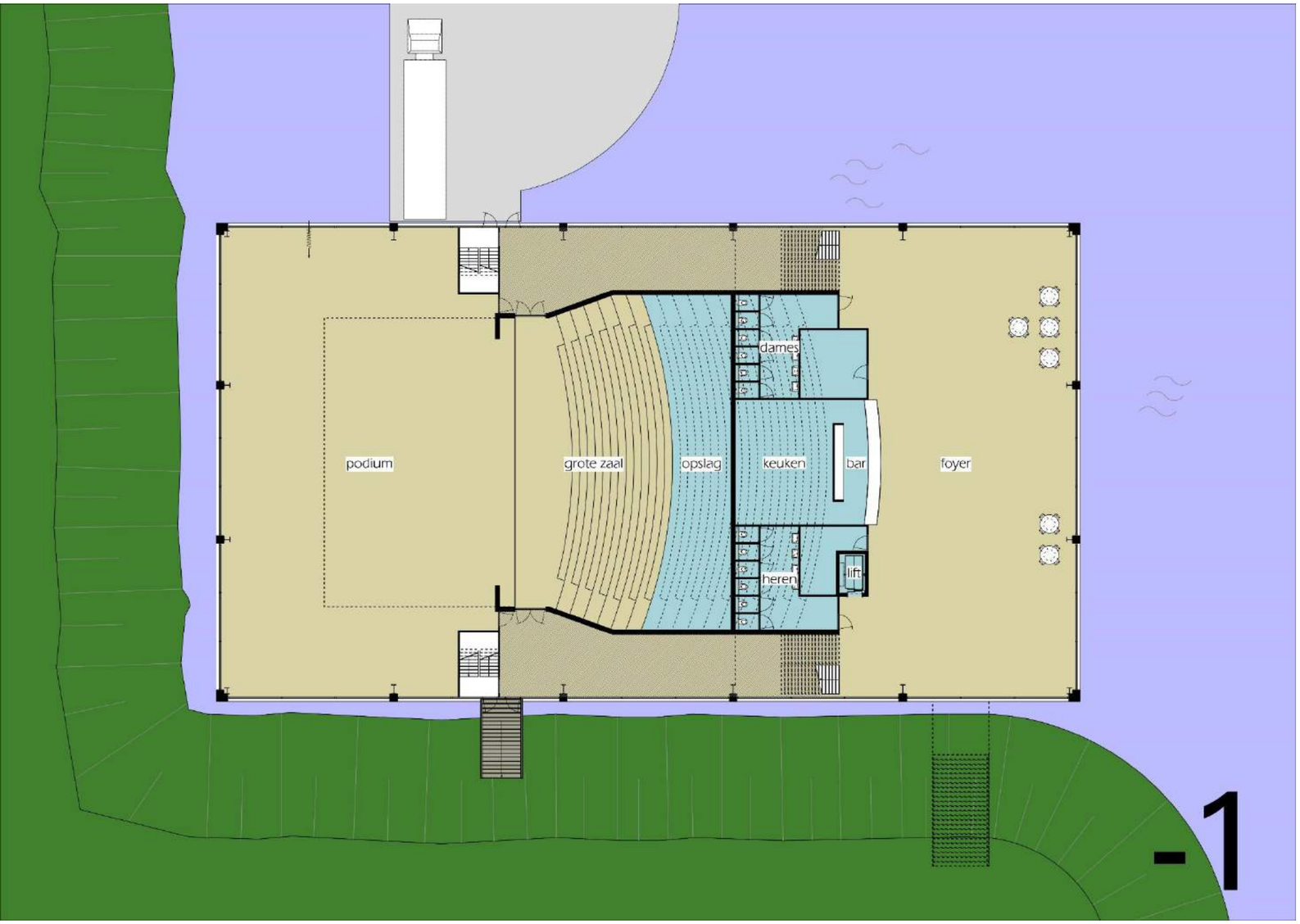

Zowel de grote als de kleine zaal hebben een eigen foyer en kunnen dus separaat van elkaar worden gebruikt. Deze foyers zijn gericht op het water en bieden een prachtig zicht op de stad en het water van het Merwedekanaal met langsvarende schepen.

De ondersteunende ruimten , zoals de kleedkamers, de techniekruimten en de kantoren liggen voor de grote zaal op laag -2 en voor de kleine zaal op laag 1.

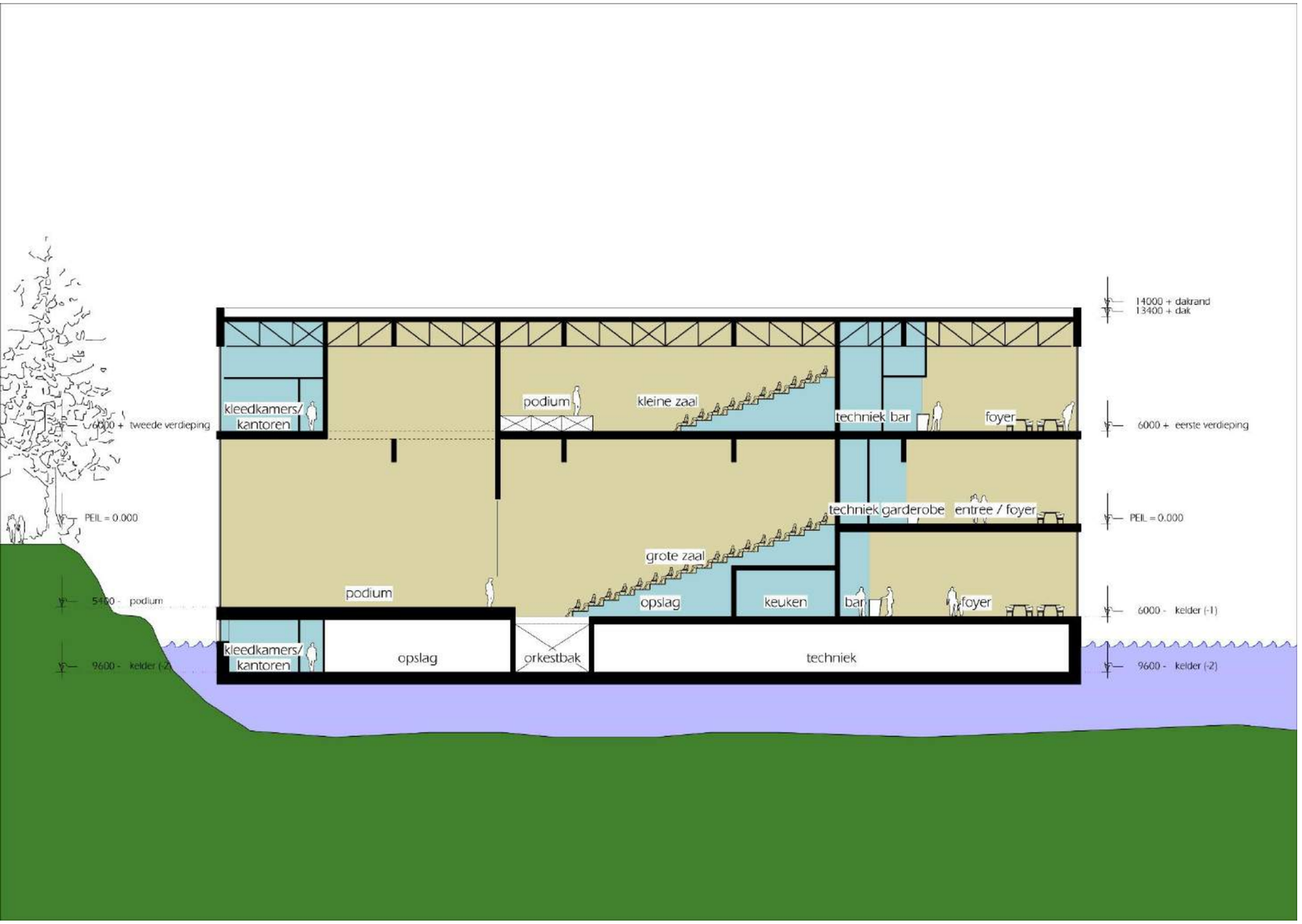

08. DE OPBOUW VAN HET NIEUWE THEATER

Het Theater bestaat uit prefab geproduceerde segmenten die op de locatie worden gekoppeld. De maatvoering van deze segmenten is gebaseerd op de afmetingen van de Grote Merwedesluis.

De segmenten bestaan uit drijvende pontons met opbouw. De opbouw bestaat uit staal en glas, vergelijkbaar met eerder genoemde voorbeelden in Spijkenisse en Den Haag.

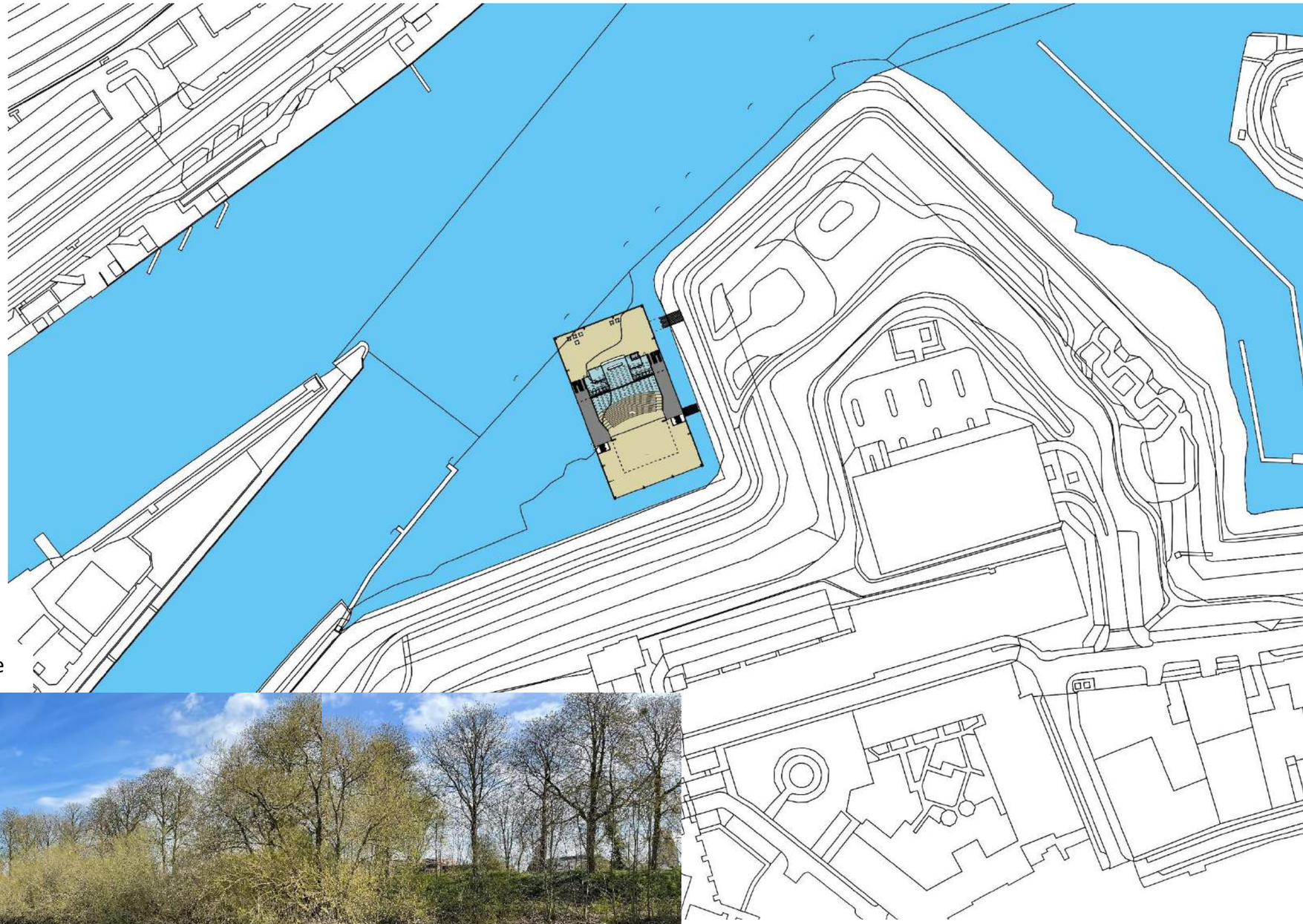

Het nieuwe Theater in de situatie

Impressie van het nieuwe Theater

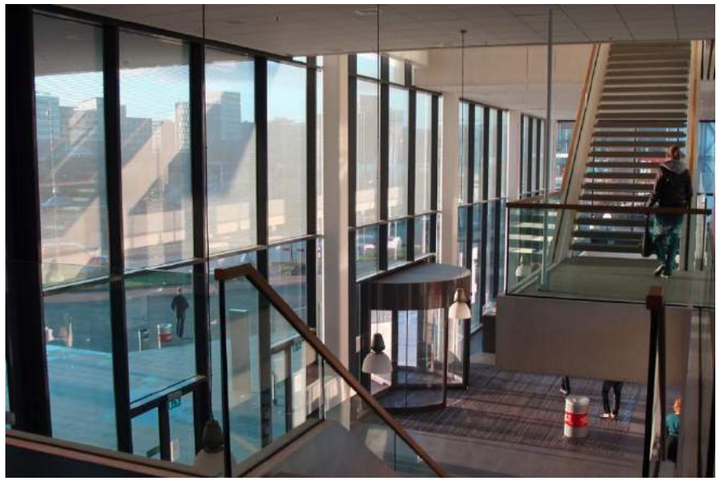

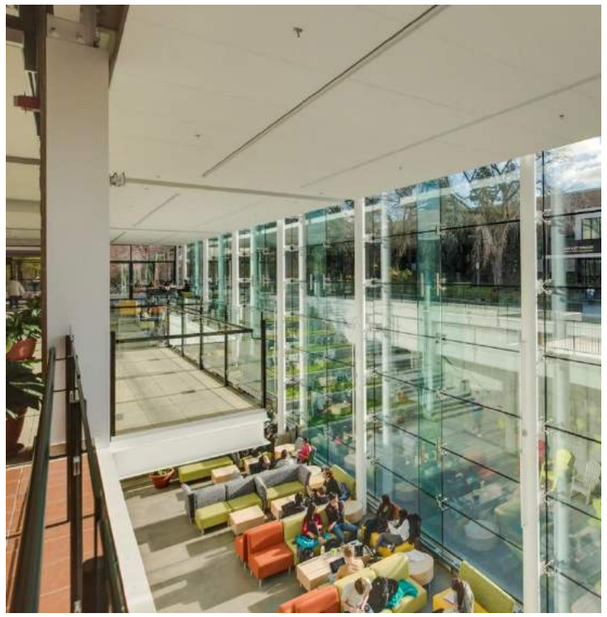

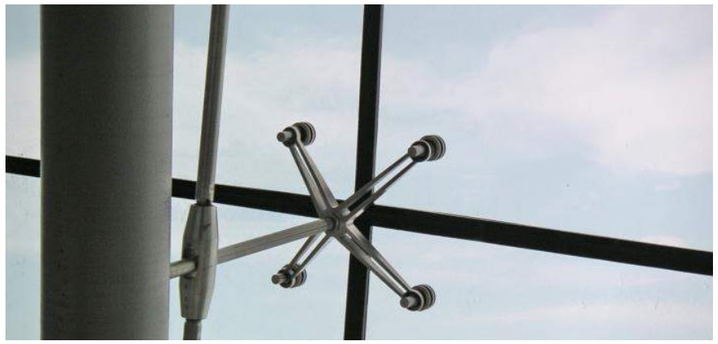

09. DE ARCHITECTUUR VAN HET NIEUWE THEATER

Dat Gorinchem een stad is met veel water en scheepsbouw willen we tot uitdrukking laten komen in de uitwerking van het gebouw. Het wordt een basic gebouw van staal en glas met een pure uitstraling, zowel binnen als buiten.

Het wordt een open transparant gebouw met glazen gevels rondom. Hierdoor ontstaat een sterke relatie tussen binnen en buiten vanuit de entree en de foyers. De gevels zullen water, groen en luchten weerspiegelen en daardoor de omgeving in zich opnemen.

10. DE DUURZAAMHEID VAN HET NIEUWE THEATER

Het uitgangspunt is dat het Theater wat energiegebruik betreft geheel selfsupporting zal zijn;

- Hoogwaardige isolatie van het dak en de gevels
- Het dak geheel bedekt met zonnepanelen.
- Warmtewinning uit het naastgelegen water.
- Warmteopslag in het theater onder de waterlijn.
- Uitgangspunt is een circulair gebouw.

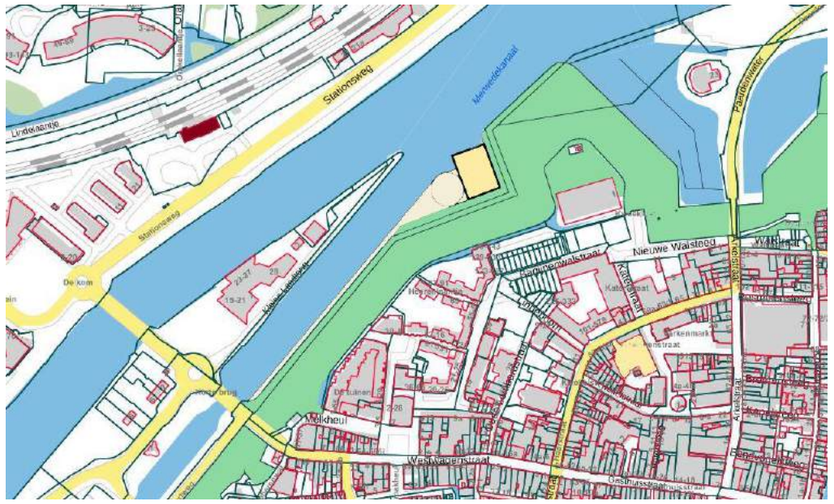
Stationsweg
Nieuwe Waisteeg
Waisteeg
Kerkstraat
Kerkmarkt
Kerkhof
Kerkstraat
Kerkmarkt
Kerkhof
Kerkstraat
Kerkmarkt
Kerkhof

GENRE	Aantal activiteiten	Annuleringen	Bezoekers
CABARET	27	2	6584
DANS	9		1054
JEUGD EN JONGEREN	17	1	3643
KLASSIEK	9		1181
MUZIEK	30	1	8338
MUSICAL, MUZIEKTHEATER EN SHOW	15	2	3524
OPERA	3		228
TONEEL	15	1	2167
WERELDMUZIEK EN JAZZ	4		508
subtotaal	128		27227
AMATEUR	17		6599
SCHOOL	20		1936
FILM	62		1718
subtotaal	99		10253
EIGEN PRODUCTIES	27		11738
REPETITIES, OVERIGE ACTIVITEITEN EN RANDPROGRAMMERING	254		5459
VERHUUR	71		8599
subtotaal	352		25796
TOTAAL	580	7	63276

Tabel 1: Aantal activiteiten en bezoekers per genre

BEZOEKERSAANTALLEN seizoen	16/17	17/18	18/19
Aantal bezoekers professionele, school-, amateurvoorstellingen en filmvoorstellingen	37.745	35.450	37.480
Aantal bezoekers eigen producties en bijzondere activiteiten	33.952	23.720	25.769
TOTAAL	71.697	59.170	63.276

14. EXPLOITATIE VAN HET NIEUWE THEATER

Er is gekeken naar de exploitatie van theaters in steden met een vergelijkbaar aantal inwoners, zoals Sneek, Lochem, Harderwijk, Meppel en Kampen. Deze steden hebben middelgrote theaters vergelijkbaar met het nieuwe Theater.

Conclusie uit deze vergelijking is dat een Theater in Gorinchem goed te exploiteren is. Uiteraard kan geen enkel theater in ons land zonder een jaarlijkse gemeentelijke subsidie bestaan.

Zoals in het bidboek vermeld;

- *Gorinchem heeft een regiofunctie in allerlei opzichten. Dit geldt ook voor de culturele activiteiten; de culturele organisaties bereiken inwoners van de stad, het buitengebied en verder in de regio.*

Naast Gorinchem zullen ook de inwoners van Woudrichem, Sleeuwijk, Werkendam, Molenlanden en Vijfherenlanden gebruik gaan maken van het nieuwe Theater.

Uiteraard kunnen de gevraagde 30 /35 sociaal -culturele activiteiten ingepland worden ten bate van amateur en schoolvoorstellingen en uitvoeringen. Het is fantastisch wanneer er een groot draagvlak voor het Theater kan worden gecreëerd binnen de samenleving van Gorinchem.

Hiernaast een voorbeeld van het gemiddeld gebruik van een vergelijkbaar theater, waarin ook de gevraagde sociaal culturele activiteiten zijn opgenomen.

Een dergelijke bezetting is voor ons ook denkbaar voor het Theater in Gorinchem.

Verder is het Theater te gebruiken voor koffie-, lunch- of wandelconcerten. Ook dineren direct voorafgaand aan een voorstelling moet mogelijk zijn.

Er wordt gestreefd naar een samenwerking met de theaters Periscoop en het Pand met als uitgangspunt het afstemmen van de programma's en het versterken van de bijbehorende doelgroepen.

Uit het raadsvoorstel van 25 januari jl. m.b.t. de uitvraag;

- *Gorinchem is van oudsher een stad van cultuurmakers en biedt door haar centrale ligging een regionaal scala aan culturele activiteiten. De Nieuwe Doelen, die in 1961 op de huidige locatie haar deuren opende, heeft als theater met groot podium de afgelopen decennia een belangrijk onderdeel uitgemaakt van het aanbod. Doordat bedrijven en inwoners symbolisch stenen konden kopen voor de bouw van het pand, was de betrokkenheid bij het theater groot. Menig landelijk theatermaker heeft er opgetreden, maar ook lokale initiatieven vonden hier hun podium.*
- *Uit de dialoog kan tevens naar voren komen dat een nieuwe gebruiker voor het exploiteren van de Nieuwe Doelen een voorkeur heeft voor het aankopen van het pand. In dat geval zal in samenspraak met de afdeling vastgoed en juridische zaken het voorstel op een daarvoor passende manier worden uitgewerkt, waarbij tevens aandacht zal zijn voor inhoudelijke afspraken over gebruik van het pand.*

Citaat uit de cultuurvisie van de gemeente Gorinchem;

- *Het is de bedoeling dat activiteiten vaker door particuliere initiatieven of instellingen worden georganiseerd en gefinancierd, meer dan nu het geval is. Waar dat nodig en mogelijk is, ondersteunt de gemeente deze activiteiten.*

Wanneer we bovenstaande citaten samenvatten is ons voorstel voor het nieuwe Theater dat de gemeente Gorinchem het nieuwe Theater gaat huren en een jaarlijkse bijdrage zal leveren voor de exploitatie.

Naast een gemeentelijke bijdrage is ons uitgangspunt dat de inwoners en het bedrijfsleven van Gorinchem eveneens een financiële bijdrage leveren aan de exploitatie van het nieuwe Theater. Ons is gebleken dat hier voldoende draagvlak voor is.

Het huidige theater van De Nieuwe Doelen is immers ook tot stand gekomen mede dankzij een initiatief en schenking van De Vries Robbé.

Bestaande locatie Nieuwe Doelen

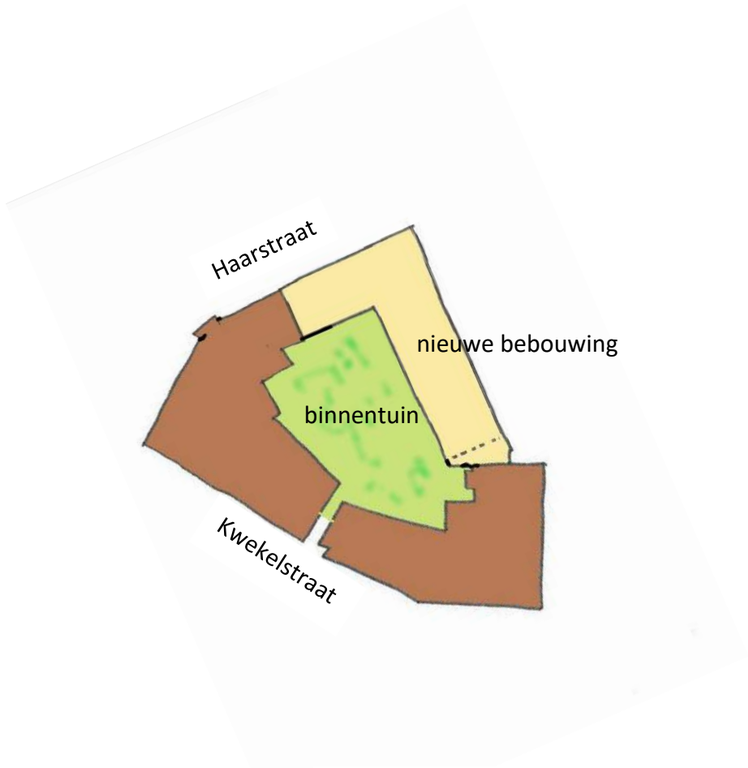

Schets mogelijke invulling

15. UITGANGSPUNTEN VOOR DE HUUR VAN HET NIEUWE THEATER

De gemeente Gorinchem wordt in dit voorstel niet gevraagd zelf te investeren, het nieuwe theater kan worden gehuurd. De gemeente wordt hierdoor ontzorgd.

De gemeente Gorinchem verbindt zich voor een overzichtelijke periode van bijvoorbeeld 10 jaar aan het nieuwe Theater. Na deze periode kan, mede afhankelijk van de maatschappelijke en culturele omstandigheden, het contract weer voor bijvoorbeeld 10 jaar worden verlengd.

Wanneer de gemeente Gorinchem onverhoopt afziet van continuering van de huurperiode kan het Theater worden verplaatst naar elders.

Dit betekent dat de gemeente Gorinchem niet voor een langere tijd gaat investeren in een gedateerd bestaand gebouw, maar voor een overzichtelijke periode het nieuwe Theater huurt.

Daarnaast kan het voor de renovatie van de Nieuwe Doelen gereserveerde bedrag van € 7.000.000 (prijspeil juni 2019) de komende periode voor andere doeleinden worden aangewend.

16. EEN GUNSTIGE BIJKOMSTIGHEID

MOVE zou de huidige locatie van De Nieuwe Doelen van de gemeente Gorinchem willen verwerven om vervolgens een impuls aan deze locatie te geven met een woningbouw invulling. Dit met eventueel op de begane grond een maatschappelijke invulling met bijvoorbeeld de bibliotheek of een medische praktijk. Ook een commerciële invulling behoort tot de mogelijkheden.

Stedenbouwkundig zou een dergelijke plan een opwaardering zijn voor de directe omgeving; de gevel naar de Varkensmarkt kan worden opgewaardeerd tot een levendige gevel. Daarnaast komt er een groene binnentuin voor zowel de nieuwe als de bestaande woonbebouwing. De nieuwe bebouwing kan, in tegenstelling tot het gebouw van De Nieuwe Doelen, in schaal aansluiten op de bestaande omgeving.

Afhankelijk van de invulling en de bestemming zou deze locatie een bedrag van ca. € 1.500.000 kunnen opbrengen voor de gemeente Gorinchem.

Wanneer we het bedrag wat de gemeente nu niet hoeft uit te geven voor de renovatie van de Nieuwe Doelen optellen bij de inkomsten uit de verkoop van de huidige locatie en dit bedrag voor 2% rente voor 10 jaar uitzetten levert dit de gemeente Gorinchem cumulatief ca. € 2 miljoen extra op.

17. ORGANISATIE STRUCTUUR

Met betrekking tot de dagelijkse gang van zaken zal een nieuw op te richten stichting verantwoordelijk zijn voor de programmering. Het bestuur van deze stichting zal een directeur en medewerkers benoemen.

Boven deze stichting zal een raad van toezicht worden geplaatst.

MOVE wil, in overleg met de gemeente Gorinchem, het initiatief en de verantwoording nemen voor zowel de stichting als de raad van toezicht.

Uiteraard zijn andere opties bespreekbaar, zoals bijvoorbeeld het optrekken met de andere initiatiefnemers, die reageren op het bidboek voor De Nieuwe Doelen.

18. DE INITIATIEFNEMER

De initiatiefnemer is MOVE-Development, een in het Tolhuis in Gorinchem gevestigde ontwikkelaar. Voor meer informatie over MOVE-Development, zie; www.movedevelopment.nl

MOVE-Development heeft een groot trackrecord van gerealiseerde projecten in vele gemeenten in alle Nederlandse provincies. Daarnaast realiseert MOVE een aantal projecten in het buitenland.

Op dit moment heeft MOVE haar eerste project in Gorinchem in uitvoering; een transformatie van een voormalig kantoorgebouw aan de Stationsweg naar appartementen. Andere projecten in Gorinchem zijn in voorbereiding.

Binnen MOVE is er ruime ervaring met het realiseren van theaters en bioscopen in onder andere Rotterdam en Kampen.

De directie van MOVE wordt gevormd door Marianne Mollema en Frans Verweij.

19. DE MEEDENKERS

Voorliggend initiatief is mede tot stand gekomen dank zij de enthousiaste inbreng en medewerking van een aantal 'meedenkers', dit zijn;

- Josien Damen.

  Zij draagt vanuit het familiebedrijf Damen Shipyards bij aan het culturele klimaat van Gorinchem en is betrokken bij diverse culturele projecten.

  Damen is mede initiatiefnemer van het jaarlijkse Lingehavenconcert.

  Damen is hoofdsponsor van het Nederlands Danstheater in Den Haag.

- Herman Doeleman en Lia Tieleman.

  Hun Stichting Strand Links geeft financiële ondersteuning aan landelijke, regionale en plaatselijke kunst- en cultuur uitingen. Voorbeelden:

  Jaarlijkse productie uitgevoerd door leerlingen van de School voor Jong Talent van het Haagse Conservatorium.

  Project "Dichter bij de Polder" gedichtenroute in de Alblasserwaard gekoppeld aan een educatieproject op basisscholen.

  In Gorinchem: Boekje "Beelden in Gorinchem", Fortes Festival, Gorcums Museum, IFFG, Poëzieroute, Beeld van Sjoerd Buisman Symposion 2015, Theater Peeriscoop en Theaterhuis Gorinchem. www.strandlinks.com

- Gerda Kroeze-Knol

  Zij is voormalig Directeur van de Luxor Theaters in Rotterdam, het Theater & Congres centrum Orpheus in Apeldoorn en de Stadsgehoorzaal in Kampen.

  Daarnaast is zij voorzitter geweest van het bestuur van 'De Vereniging voor Podiumtechnologie'.

  Op dit moment is zij commissaris bij de Deventer Schouwburg.

Zij hebben ieder vanuit hun eigen invalshoek een inbreng geleverd aan dit plan. Dit vanuit hun eigen ervaring met theaters en het culturele leven.

Daarnaast zijn we ontzettend geholpen door Sigwela, Nienke, Gerwin, Matthijs en Marnix.

20. RESUMEREND

Wij zijn er van overtuigd dat wij de gemeente Gorinchem een plan aanbieden dat Gorinchem ‘op de kaart zal zetten’.

Daarnaast zal de gemeente Gorinchem door de gekozen oplossingen op korte en lange termijn financieel aanmerkelijk gunstiger uit zijn.

We gaan ervan uit op dit moment een haalbaar en realistisch plan te hebben voorgelegd en willen dit graag op alle niveaus verder uitwerken.

De start van een Nieuw Theater in Gorinchem begint met bezieling en enthousiasme gepaard gaand met deskundigheid.

Vervolgens zal er gezamenlijk hard gewerkt moeten worden om dit initiatief te vervolmaken tot een fantastisch Theater dat het bruisende culturele hart van Gorinchem wordt.

Impressie van het Nieuwe Theater